

Transitie varkenshouderij | ‘Zorg over het vinden van ander werk is niet nodig, er is werk genoeg’

Lastig om passie voor varkens vast te houden

ILONA LESSCHER

Voor veel varkenshouders is het lastig de passie voor het bedrijf vast te houden. Dat geldt ook voor jongeren die op de springplank staan om het bedrijf over te nemen. Van de varkenshouders die in 2025 nog ondernemer zijn, zegt 27 procent geen opvolger te hebben. Dat blijkt uit het Nieuwe Oogst Opiniepanel waaraan 450 varkenshouders meededen.

OPINIEPANEL

Nederland telt nu nog 4.135 bedrijven. Dat aantal daalt naar circa 2.200 in 2025. Van de stoppende ondernemers geeft 40 procent aan het bedrijf te hebben aangemeld voor de stoppersregeling Actieplan Ammoniak. Iets meer dan de helft van deze ondernemers is tussen de 60 en 69 jaar. Nog eens 36 procent is tussen de 50 en 59 jaar.

Het geschetste beeld sluit aan bij wat Paulien Hogenkamp van

Hogenkamp Agrarische Coaching tegenkomt. De deelnemers aan de stoppersregeling Actieplan Ammoniak zijn ondernemers die op het moment dat ze ook echt stoppen, weten dat de tijd er rijp voor is. ‘En de wat jongere ondernemers onder hen hebben vaak al lang een baan buitenshuis’, weet Hogenkamp.

Anders is dat bij de 20 procent die dit najaar het bedrijf wil aanmelden voor de warme sanering. Van hen is de helft nu tussen de 50 en 59 jaar. Bij die groep zit twijfel, signaleert ook Antoon Sanders, ondernemerscoach bij de ZLTO.

Die varkenshouders voelen vaak al langer forse weerstand, met name tegen de prijsdalen. Maar zij zijn nog zo verweven met hun bedrijf, dat ze worstelen met de vraag of ze de juiste beslissing nemen.

ZICHT OP ANDER WERK

Ook angst om het niet vinden van ander werk, werkt verlammend. ‘Wat stoppende ondernemers nodig hebben, is een inkomen na de sanering’, merkt Sanders op. Deelnemers aan de warme sanering krijgen een vergoeding voor de gebouwen en rechten. ‘Als het meezit, zijn

ondergrond en resterende gebouwen na de sanering schuldenvrij. Maar de buffer is ook weg.’

Zorg over de vraag of ze weer aan het werk komen, noemen zowel Hogenkamp als Sanders onnodig. Met stoppende varkenshouders gaat er voor de sector ook veel expertise verloren, want zij blijven vaak niet werkzaam in de varkenshouderij. Dat is jammer, maar er is werk genoeg, zeggen de coaches.

‘Ik moet de eerste boer nog tegenkomen die een sollicitatiebrief schrijft. Onvoorstelbaar, maar het is zo’, merkt Hogenkamp op. De variatie in werkplekken van voormalige varkenshouders is groot. Wat voor werk het wordt, hangt vooral af van de ambities van de ondernemer zelf. Speciaal voor stoppende ondernemers ontwikkelde de ZLTO het project ‘Van werk naar werk’, waarbij ondernemers worden geholpen hun talenten te ontdekken. ‘Zij zijn daar onzeker over’, zegt Sanders. Hij hoort hen vaak zeggen: ik heb nergens anders voor geleerd. ‘Dan wordt volledig voorbijgegaan aan de kwalificaties die ze als ondernemer hebben ontwikkeld.’

Wees niet te gretig en neem de

tijd, is het advies. ‘Als coach zijn wij altijd aan het remmen’, zegt Hogenkamp. ‘Heb je het als ondernemer bijvoorbeeld financieel altijd zwaar gehad, dan red je dat een maand langer ook nog wel. Met je bedrijf stoppen is een dagtaak. Tot het laatste varken weg is, ben je knetterdruk. Ook in je hoofd. Maar er komt een moment dat er van binnenuit de behoefte komt aan wat anders.’

‘Stoppen is een dagtaak, je bent er knetterdruk mee’

Van de varkenshouders die in 2025 nog ondernemer zijn, is de helft nu tussen de 50 en 59 jaar. Nog eens 27 procent is tussen de 40 en 49 jaar en 11 procent tussen de 30 en 39 jaar. De resterende 12 procent is of jonger dan 30 of ouder dan 60 jaar.

Van de blijvers heeft 30 procent een opvolger en bij 43 procent is dat op dit moment nog niet aan de orde. Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek blijkt dat de kans op een opvolger groeit met de omvang van het bedrijf. Sanders

Nog zo’n zeshonderd varkenshouders leggen dit jaar de bedrijfsvoering neer, in het kader van de stoppersregeling Actieplan Ammoniak. Foto: Twan Wiermans

beaamt dat, al voegt hij daaraan toe dat de verschillen tussen vergelijkbare bedrijven groot zijn. ‘Daar vloeit ook weer schaalvergroting uit voort. We gaan naar bedrijven met minimaal vijfhonderd zeugen.’

MILJOENENLAST

Schaalvergroting zorgt ervoor dat de kosten over meer eenheden kunnen worden gespreid, waardoor het verdienmodel verbetert. Keer-

zijde is dat de miljoenenlast die dat met zich meebrengt ook steeds meer jongeren ervan weerhoudt het ouderlijk bedrijf over te nemen, geven Hogenkamp en Sanders aan.

Die verantwoordelijkheid, de constante druk die daarmee gepaard gaat en het feit dat veel jongeren de wereld over reizen en zien dat het ook anders kan, zorgt ervoor dat zij steeds vaker kiezen voor iets anders, stellen de coaches.

Pijn varkenshouders zit in afstand doen van het bedrijf

De pijn van varkenshouders die stoppen is niet zozeer financieel. De echte pijn zit ‘m in het verknocht zijn aan het bedrijf, het vak en de dieren. Vooral wanneer de pensioengerechtigde leeftijd nog niet in zicht is. Tot die conclusie komt ondernemerscoach Antoon Sanders van de ZLTO. Afgelopen jaar alleen al voerden medewerkers van de ZLTO strategiesprekken met zo’n tweehonderd ondernemers in de intensieve veehouderij. Aanleiding voor die gesprekken is de aangescherpte

Brabantse regelgeving die dwingt om extra te investeren in emissiebeperkende maatregelen. ‘Uit die gesprekken blijkt dat veel varkenshouders hun vermogens- en kapitaalspositie op orde hebben. Door de marktsituatie in 2017 kwam een geldstroom op gang waarmee de meesten schoon schip konden maken. Schulden zijn afgelost en soms kon er ook nog een kleine buffer worden aangelegd’, laat Sanders weten.